

2017

ISSN 2522-1833

 iScience

Всеукраїнська наукова конференція

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ
НАУКИ**

21-22 вересня

ВИПУСК 7

Переяслав-Хмельницький

Розман Ірина Іллівна
Мукачівський державний університет
(Мукачево)

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖГАЛУЗЕВИХ ІДЕЙ НА БАЗІ ПОНЯТТЯ ПЕРСОНАЛІСТИКИ

Анотація. У статті розглядається питання використання педагогічних термінів «персоналістика» та «біографістика». Наведено приклади розвитку педагогічної думки у Закарпатті міжвоєнного періоду. Наголошується на важливості формування методологічного аналізу даних понять.

Ключові слова: персоналістика, біографістика, семантика слова, наукові дослідження.

Abstract. The article discusses the use of pedagogical terms "personalistics" and "biography". Examples of development of pedagogical thought in Transcarpathia region between the war period are given. It emphasizes the importance of forming a methodological analysis of these concepts.

Key words: personalistics, biography, semantics of words, scientific researches.

Прийнято вважати педагогічний персоналізм «новим», «інноваційним» напрямом історико-педагогічних досліджень. Вивчаючи літературні джерела, довідники, бібліографічні матеріали, необхідно зауважити, що біографістика має глибоке коріння. Завдяки тому, що біографія як літературний жанр сформований вже на межі XVIII-XIX століть, існують різні підходи до визначення семантичного значення саме даного поняття.

Опираючись на великий обсяг досліджених наукових праць, можна стверджувати, що існує також педагогічна біографістика, яка пройшла важкий шлях формування, зумовленого соціальними, ідеологічними, пізнавальними факторами.

Сучасні вчені здійснили значний прогрес, вивчаючи теоретичні та методичні засади фахівців педагогічних наук: Г. Белана, Л. Голубніча, Т. Заворонької, Г. Постевки, Л. Смолінчук, О. Сухомлинської. У руслі наукового дискурсу вони визначили інструменти та методологічні підходи до вивчення міжгалузевих ідей та погляди відомих і менш відомих освітян; педагогів різних історичних періодів.

Переосмислення їх творчої спадщини відкриває нові підходи та можливості вивчення історико-педагогічних явищ минулого.

Перш за все ми відзначаємо існуючу в сучасній історико-педагогічній літературі ідентичність понять «біографістика» та «персоналізація», що не завжди є обґрунтованою. Біографія вчених, педагогів, письменників завжди розглядалась з урахуванням особистості автора, з умінням подати як життєвий так і творчий шлях особистості [1, с. 2-3].

Наприклад, аналіз філософських джерел засвідчив, що теоретичне осмислення необхідності вдосконалення риторів, дидаскалів, філософів сягає своїм корінням античної епохи (Сократ, Платон, Аристотель, Квінтіліан).

Новий поштовх ідея розвитку професійної майстерності вчителя отримала в Ранньомодерну епоху. Так, Я.А. Коменський наголошував, що вчитель (вихователь, наставник) має ставити до себе високі вимоги, прагнути до самовдосконалення, самоосвіти. Подібні ідеї висували Дж. Лок, Ж.-Ж. Руссо, І.Г. Песталоцці, Ф.А. Дістервег.

Доведено, що вітчизняна філософсько-педагогічна думка сповнена схожими вимогами щодо морального та інтелектуального самовдосконалення творчих особистостей (статути братських шкіл, ідеї Г. Сковороди, О. Духновича, К. Ушинського). Відомо, що значний внесок у розв'язання зазначених проблем українських радянських вчених внесли В. Бондар, К. Кіндрат, О. Коваленко, М. Корніяк, В. Никитенко, Д. Рупняк, П. Семко, І. Трилінський та ін. [2, с. 6].

Вчені-теоретики визначають біографістику як спеціальну дисципліну, об'єктом якої є видатна особистість, зображена в різних відносинах не тільки із суспільством, а і в індивідуальній та соціальній єдності, а предметом біографістики є історія, теорія та практика біографічного дослідження як галузь конкретної науки.

Отже, якщо біографістика – це літературний жанр та методологічний підхід для комплексного осмислення певної особистості, та персоналістика – це поняття ширше, воно персоніфікує історико-педагогічний процес, відображаючи його взаємозв'язок з різними формами і соціокультурними явищами [3, с. 4].

У цьому сенсі вивчення регіональної секції українських вчителів персоналізм ще складніший. «Доведено, що на підставі урядового розпорядження № 1670 (1926 р.) вчителі (Закарпаття періоду 1919-1938 рр.) були зобов'язані публікувати результати методичної діяльності у формі повідомлень, доповідей, рефератів, навчально-методичних статей. Видання матеріалів після належного редагування забезпечували державний журнал «Учитель», а також часописи «Педагогічні погляди», «Чехословацький педагогічний вісник», «Шкільний часопис громадянського навчання», «Шкільні реформи», «Коменський». У цих журналах розглядалися, в основному, теоретичні питання педагогіки. У «Шкільному часописі громадянського навчання» друкувалися методичні матеріали для викладання предметів краєзнавства та громадянської науки» [4, с. 12].

Різні форми роботи спонукають до висвітлення та врахування регіональних особливостей розвитку педагогічної науки, яка неопосередковано пов'язана з особливостями певного регіону. Як справедливо зауважує О. Сухомлинська: «Педагогічна персоналія – це більше, ніж наукова, освітня або творча біографія, це швидше персоніфікований процес утворення цінностей культури в рамках гуманітарної традиції» [5, с. 42].

Необхідно продовжувати науково-теоретичну роботу для уточнення та конкретизації категоріально-понятійного апарату споріднених понять «персоналістика» і «біографістика». Це один із шляхів вивчення маловідомих педагогів, науковців, який дозволить переосмислити і вивчити творчу педагогічну спадщину. Варто розмежувати суть даних базових дефініцій, з метою оцінювання й удосконалення та точнішого аналізу діяльності педагогів, джерельної бази, перспективної діяльності у різних наукових галузях. Необхідно вивчати професійну діяльність відомих освітян паралельно з їх

життєвою діяльністю, яка доповнює розуміння різниці між персоналістикою та біографістикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стражникова І.В. Вопросы персоналистического направления исследований в истории педагогики западного региона Украины [Электронный ресурс] / И.В. Стражникова. – Режим доступа: <http://www.apriori-journal.ru/seria1>. С. 2-3.
2. Розман І.І. Організація навчально-методичної роботи з учителями у системі шкільної освіти Закарпаття (1918-1938 рр.): автореф. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / І.І. Розман. – Дрогобич, 2016. – С. 6.
3. Стражникова І.В. Вопросы персоналистического направления исследований в истории педагогики западного региона Украины [Электронный ресурс] / И.В. Стражникова. – Режим доступа: <http://www.apriori-journal.ru/seria1>. С. 4.
4. Розман І.І. Організація навчально-методичної роботи з учителями у системі шкільної освіти Закарпаття (1918-1938 рр.): автореф. на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / І.І. Розман. – Дрогобич, 2016. – С. 12.
5. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. – К.: АПН, 2003. – С. 42.
6. Савчук Б. Актуальні проблеми розвитку персоналістики в Україні [Електронний ресурс] / Б. Савчук. – Режим доступа: <http://www.conference.pu.if.ua>